

شرایط اقتصاد جهان

شرایط اقتصاد جهان

اقتصاد جهانی در بحبوحه همه‌گیری کووید ۱۹ با تورم فزاینده، تنش‌های ژئوپلیتیکی و چالش‌های زیست محیطی به همراه چشم اندازی چالش برانگیز و نامطمئن مواجه بود. بر اساس گزارش صندوق بین المللی پول (IMF) پیش‌بینی می‌شود که رشد جهانی در سال‌های آتی کاهش یابد. همچنین پس از سال ۲۰۲۳ رشد جهانی در میان مدت به حدود ۳.۳ درصد کاهش یابد. صندوق بین المللی پول بیان می‌دارد که روند تورم جهانی، تا پایان سال ۲۰۲۳ به ۶.۵ درصد و تا سال ۲۰۲۴ به ۴.۱ درصد کاهش یابد. طبق برآورد صندوق مذکور سیاست پولی کشورها باید در مسیر بازگرداندن ثبات قیمت‌ها باقی بماند و سیاست مالی باید با هدف کاهش فشار هزینه‌های زندگی و در عین حال حفظ مواضع به اندازه کافی فشرده و همسو با سیاست پولی باشد.

بر اساس گزارش سازمان ملل (UN)، پیش‌بینی می‌شود که تولید جهانی پس از افزایش ۵.۵ درصدی در سال ۲۰۲۲، به میزان ۳.۵ درصد تا پایان سال ۲۰۲۳ رشد کند و همچنین خطرات مداوم انواع جدید ویروس، اختلالات زنجیره تأمین، ناآرامی اجتماعی و تغییرات آب و هوایی نیز در این مهم تاثیر گذار خواهد بود. در خصوص بازار کالاهای کامودیتی از قبیل انرژی، فلزات، کشاورزی و کودها، قیمت کالاها تحت تأثیر عوامل مختلفی مانند تقاضا و عرضه، ژئوپلیتیک، آب و هوا، فناوری و شرایط کلان اقتصادی قرار دارد. بر اساس منابع مختلف، انتظار می‌رود قیمت کالاها در سال ۲۰۲۴ پس از کاهش از سطوح بالا در سال ۲۰۲۳، عمدتاً به دلیل بهبود مورد انتظار رشد اقتصادی جهانی، عادی سازی جریانهای زنجیره تأمین، تعدیل هزینه‌های انرژی و پیشبرد سیاست‌های زیست محیطی، ثابت باقی بماند. به عنوان مثال، پیش‌بینی می‌شود که قیمت نفت خام برنت در سال ۲۰۲۴ به طور متوسط ۹۰ دلار در هر بشکه باشد که ۱۰ درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۲۳ و پایین تر از سطح آن در سال ۲۰۱۹ است؛ همچنین پیش‌بینی می‌شود که قیمت زغال سنگ در سال ۲۰۲۴ کاهش بیشتری پیدا کند زیرا عرضه بیش از تقاضا است و مقررات زیست محیطی و تعویض سوخت، مصرف را کاهش می‌دهد.

همچنین پیش‌بینی می‌شود که قیمت فلزات در سال ۲۰۲۴ کاهش یابد که منعکس‌کننده تقاضای ضعیف بخش صنعت و انتقال انرژی سبز است انتظار می‌رود قیمت سنگ آهن در سال ۲۰۲۴ به دلیل عرضه مازاد و تولید فولاد در چین به طور متوسط کمتر از سال ۲۰۲۳ باشد. پیش‌بینی می‌شود که قیمت مس در سال ۲۰۲۴ به دلیل موجودی‌های فراوان و رشد کندتر تقاضای خودروهای الکتریکی و انرژی‌های تجدیدپذیر به میزان متوسطی کاهش یابد. انتظار می‌رود قیمت فلزات گرانبها مانند طلا و نقره در سال ۲۰۲۴ کمی افزایش یابد زیرا تورم همچنان بالاست و نرخ‌های بهره پایین باقی می‌مانند. همچنین انتظار می‌رود که قیمت مواد غذایی در سال ۲۰۲۴ تعدیل شود که منعکس‌کننده تقاضای ضعیف‌تر، بهبود شرایط آب و هوایی، کاهش هزینه‌های انرژی و کود و کاهش موانع تجاری است. پیش‌بینی می‌شود که دلیل تولید بیشتر و مصرف کمتر، قیمت گندم در سال ۲۰۲۴ به میزان پنج درصد کاهش یابد. در خصوص برنج در سال ۲۰۲۴ پیش‌بینی می‌شود که دلیل عرضه فراوان و کاهش تقاضای واردات سه درصد کاهش یابد همچنین انتظار می‌رود قیمت ذرت نیز در سال ۲۰۲۴ به میزان یک درصد افزایش یابد زیرا تولید کمتر از مصرف است. به صورت کلی پیش‌بینی می‌گردد اقتصاد جهانی با توجه به سیاست‌های پولی بانک‌های مرکزی کشورهای توسعه یافته، به سمت کنترل تورم به وسیله تعدیل نرخ بهره و سپس تحریک تقاضای کل اقتصاد می‌باشد.

شرایط اقتصاد ایران با تأکید بر عوامل کلان

اقتصاد ایران پس از بحبوحه همه‌گیری کووید-۱۹، تحریم‌های آمریکا، ناآرامی‌های داخلی و درگیری‌های منطقه ای با وضعیت دشوار و نامطمئنی مواجه است. بر اساس گزارش بانک جهانی تولید ناخالص داخلی ایران در سال ۲۰۲۲ به میزان ۳.۷ درصد کاهش یافت که این موضوع در پی کاهش ۶.۱ درصدی در سال ۲۰۲۱ بود. محرک‌های اصلی رکود، کاهش شدید صادرات نفت به دلیل تحریم‌های آمریکا، سقوط تقاضای داخلی به دلیل همه‌گیری، تورم و اختلال در تجارت و گردشگری به دلیل جنگ اوکراین بود.

به گفته صندوق بین‌المللی پول، رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۲۳ به ۲.۹ درصد خواهد رسید که با حمایت از کاهش تدریجی تحریم‌های ایالات متحده تحت توافق هسته‌ای احیا شده، بهبود تولید و صادرات نفت و بهبود مصرف داخلی و سرمایه‌گذاری حمایت می‌شود. با این حال این نرخ رشد کمتر از پیش‌بینی

قبلی صندوق بین المللی پول یعنی چهار درصد است که نشان دهنده عدم قطعیت و خطرات پیرامون اجرای توافق هسته‌ای و تأثیر انواع رخدادهای ناگهانی در ایران و یا منطقه خاورمیانه می‌باشد.

صندوق بین المللی پول همچنین پیش‌بینی می‌کند که رشد اقتصادی ایران به دلیل رشد کندتر شرکای تجاری کلیدی و رقابت در صادرات نفت با روسیه از ۲.۲ درصد در سال ۲۰۲۴ به ۱.۹ درصد در سال ۲۰۲۵ کاهش یابد، انتظار می‌رود نرخ تورم ایران که در سال ۲۰۲۱ به اوج ۴۶.۵ درصد رسیده است به تدریج به ۳۲.۸ درصد در سال ۲۰۲۳ و ۲۵.۵ درصد در سال ۲۰۲۴ کاهش یابد. علت این موضوع تشدید سیاست‌های پولی و مالی و کاهش فشار نرخ ارز می‌باشد.

چشم انداز اقتصادی ایران در معرض عدم اطمینان قابل توجه و خطرات، نزولی است. مواردی مانند شکست احتمالی مذاکرات توافق هسته‌ای یا نقض آن توسط هر دو طرف، تشدید تنش‌ها و درگیری‌های منطقه‌ای، به ویژه با اسرائیل، تجدید حیات اعتراضات اجتماعی و بی‌ثباتی سیاسی و بدتر شدن بهداشت عمومی و شرایط زیست محیطی است.

جمهوری اسلامی ایران برای بهبود چشم انداز اقتصادی خود باید اصلاحات ساختاری را برای تنوع بخشیدن به اقتصاد خود به دور از وابستگی به نفت افزایش رقابت و بهره‌وری کاهش نابرابری و حفاظت از جمعیت آسیب پذیر خود انجام دهد.